

A délvidéki magyar média bolsevista csökevényei

Már évekkel ezelőtt megtörtént a hatalomváltás, de a rendszerváltás sajnos még várat magára. A kulcspozíciókban, így a sajtószerveknél is többé-kevésbé ugyanazok az emberek ülnek és irányítanak, akik a titói, majd a miloševići rendszerben is mind az írott, mind az elektronikus média arculatának a meghatározói voltak. Ezért továbbra is a délvidéki magyar újságírói stílust valamint a témák fölvetését és annak bemutatását a kommunista, diktatórikus rendszer szabályai s követelményei hatják át, amelynek csökevényeiről, megnyilvánulási formáiról mindenképp szólni kell. Természetesen vannak kivételek, sok a jó, a becsületes újságíró, főleg a fiatalok körében, akik felvállalják a dolgok háttérét is feltáró oknyomozást. Ők már ugyanis megértették, hogy végső ideje lenne egy demokratikus, tényfeltáró újságírást művelni. Mások azonban kitartanak a már megrögzött, megcsontosodott bolsevista újságírói módszerek mellett, mivel ez veszélytelen s kényelmesebb, és sajnos, általában ők határozzák meg a délvidéki magyar újságírás karakterét.

A hatalom által diktált s ellenőrzött újságírást **a „rázós témák” nem érdeklik.** Az az elv uralkodik, hogy bármilyen nagy gondot is jelentsen egy probléma a lakosságnak vagy akár az egész társadalomnak, ha az valamilyen hatalmi szervet, érdekcsoportot vagy „védett személyt” érzékenyen érint, esetleg ezeknek a mulasztásából, hanyagságából, illetve tudatlanságából ered, azt nem tanácsos bolygatni. Az tabutéma. Ha pedig a dolgok úgy alakulnak, hogy nem lehet kitérni az ügy feldolgozása elől, akkor azt úgy illik bemutatni, hogy abból ne derüljön ki semmi sem. Mert nem a médiafogyasztó a fontos, hanem a párt, a főnök vagy az érdekszövetség. Az újságolvasó, a tévé néző, illetve a rádióhallgató meg legföljebb azt gondolhatja magáról, hogy benne van a hiba, mert nem annyira művelt és okos, hogy az idegen szavakkal teletűzdelt, magasaróptű, zűrzavaros gondolatmenetet meg tudja

érteni.

Van ennek a módszernek egy másik változata is. Ez **a téma szétfolyattatása.** Ennek a kivitelezése nagyon egyszerű dolog. A stúdióba be kell hívni két-három embert, akik a témához konyítanak valamit, föltenni a semmitmondó, bevezető kérdést és hagyni kell őket szabadon beszélni. Nem szabad őket félbeszakítani, velük vitába szállni, netán kérdezni tőlük valamit, de semmiképpen sem a megfelelő irányba terelni a beszélgetést. A riporter csak okosan bólogasson, és a műsor végén jelentse ki, hogy a hallgatók, nézők kérdéseire (annak ellenére, hogy ezt megígérték, sőt fel is szólították őket a kérdésföltevésre), mivel letelt a műsoridő, sajnos már nincs lehetőségük válaszolni. Gondolom a médiafogyasztóknak ez már közismert dolog, de azt ne gondolja egyetlen ilyen újságíró sem, hogy a néző vagy a hallgató ne venné észre az átejtést, s nem háborodik föl ezen. Csak azért nem tiltakozik, mert ismeri a bolsevista újságírásnak egy másik módszerét is. **Ez a bírálat elhallgatása,** azzal a magyarázattal, hogy minden csoda három napig tart, vagy „a kutya ugat, a karaván pedig halad.” E módszer legkiválóbb gyakorlói az újvidéki Magyar Tanszék urai, mert elhangozhat bármennyi tiltakozás, például a diplomahonosítással kapcsolatban, nemzetárulásról szóló vád, illetve felszólítás a nemzeti tanácsi tagságról való lemondásra, őket nem lehet lelki egyensúlyukból, még kevésbé a pozícióikból (mert ez számtalan van) kimozdítani. De nem sokkal maradnak el tőlük egyes pártújságírók sem. Ők sem akarják meghallani a tényeket a Magyar Nemzeti Tanács megválasztása alkalmával történt csalásokról, amelyek megkérdőjelezik ennek legitimitását. Többek között például azt, miként csapták be a szavazó küldötteket, s hogyan írárták alá velük még a gyűlés előtti nagy tolongásban a listás szavazólapokat. Persze, mindezt szóvá tenni, véleményt mondani róla, egy elkötelezett pártújságíró szerint csupán „határtalan ellenszenv és vad ócsárlás, amiben egyébként

köztiszteletben álló értelmiségek is” részt vesznek. Ez „aligha minősíthető jobbító szándéknak. Sokkal inkább romboló rosszindulatnak”. (Hét Nap, 2003. VIII. 27.) Itt csak az a baj, hogy az újságíró nem fejtette ki, ezt a rombolást kire értette. Netán az MNT tiszteletbeli tagságáról lemondó dr. Ribár Bélára, aki nemzetárulónak nevezte az MNT egyes tagjait?

Tehát meglátni, s szóvá tenni a csalásokat vagy említést tenni arról, hogy a pozicionáltak, akiknek módjukban áll cselekedni a magyarságért, és a beígért feladatokból vajmi keveset valósítanak meg, ez rombolás. Ha valaki rávilágít egyes politikusok látszatevékenységére vagy a magyar érdekekkel szembeni cselekedetére, az rosszindulat. Aki nem hajlandó a többségében megalkuvó, régi bolsevistákból, köpönyegforgatókból álló MNT-nek tapsolni, az „lejárhatja, értéktelenné teszi magyarságunk egyetlen közös intézményét”. Ha történetesen az MNT képviselőinek többségét nem többszörös csalások útján választották volna meg, ha tagjainak többsége (mint ahogy tette a múltban) nem szerb, hanem magyar érdekekért harcolna, pl. a független magyar iskolarendszerért, a hármass autonómiáért stb. és nem csak látszatevékenységet folytatna, valamint ha ez az intézmény nem csak a szerb hatalomnak a külföld számára szánt látszatjőindulatát tükrözné, akkor nem érné kritika.

Visszatérve a bolsevista újságírói módszerekhez, említést érdemel egy másik csökevény is. Ez pedig a **problémák elmaszatolása**. Ha a veszélytelennek tűnő témánál a megkérdezettek, illetve a megszólaltatottak közül valaki mégis tiltott, „rázós” területre tévedne, például, ha egy oktatási műsorban az Újvidéki Televízióban a megkérdezett Balassa Júlia a dél-bánsági magyar iskolák áldatlan állapotáról kezd el beszélni, és arról, hogy fennmaradásunk érdekében elkerülhetetlen a független, önálló magyar iskolarendszer kiépítése, a műsorvezető rögtön átadja a szót másnak, olyannak, akiről biztos tudja, hogy a felvetett témát nem fogja folytatni, s mehet tovább a semmitmondás. A probléma meg ott függ a levegőben, a néző pedig bosszankodhat, hogy már megint átverték.

A bolsevista újságírást talán legkirívóbban mégis az az **álszent problémafelvetés** jellemzi, amire az újságíró nem keresi, nem kutatja fel a választ, még kevésbé a megoldást. A délvidéki magyar (nem csak a magyar) sajtóban számtalanszor találkozhatunk olyan

írással vagy rádió- és tévériporttal, ahol a megszólított elsirja taborci panaszait. Például azt, hogy az átvett búzáért, répáért és más termékért az átvevő nem hajlandó fizetni, az adóvégrehajtó viszont könyörtelen. Hogy nem lehet műtrágyát, vetőmagot, gépeket vagy alkatrészeket beszerezni, de a földet művelni kell, hogy a gyárban hónapok óta nincs fizetés, pedig élni kell, hogy nem épül a színház, hogy nincs önálló magyar iskolarendszer, hogy a Dušan cár szobra mellé, az ígéretek ellenére sem került egy neves magyarnak az emlékműve, mindezekre nincsen felelet. Nincsen egy Bánk bán, aki hajlandó meghallgatni, és tenni is valamit a panaszok orvoslására. Az újságírónak pedig esze ágába sem jut megszólaltatni azt, aki választ is tudna adni a feltett kérdésre, **nem hajlandó megszólítani az illetékest**, nem érzi szükségesnek, sőt, igyekszik elkerülni a válaszadást. Nem nyomoz a háttéresemények után, nem kívánja feltárni a probléma okát, még kevésbé megnevezni a vétkes személyt. Számára már a nyilatkozó panaszai is veszélyt jelentenek, hisz hiányosságokat tárnak föl, amit az „elvtársak” vagy az érdekcsoport nem szívesen vesz tudomásul. Az az igazság, hogy az ilyen stílusú munka számára is kényelmesebb, hisz őt nem érheti vád a gondok elhallgatásáért, ő a problémát felvetette, bemutatta, a válaszadást pedig, vagy még inkább a megoldást, azt vállalja más. Természetesen vannak jó példák is. Említést érdemel például az Újvidéki tévének a 2004. március 1-jei Napjaink műsora, amit Márton Attila vezetett. Jó volt hallani, hogy az újságíró nem engedte mellébeszélni a megkérdezettet, aki igen csak igyekezett a semmitmondásra. Dicséretes az is, hogy a műsorvezető felkészült a riportra, sőt, tájékozottabb volt a riportalanynál. Tudta, hogy hova akar eljutni, a kérdéseinek sémáját tudatosan építette fel, és még arra is ügyelt, magyarázatot fűzve az elmondottakhoz, hogy a tájékozatlanabb néző is megértse az elhangzottakat. Az ilyen stílusú újságírás nevezhető csak demokratikusnak, oknyomozónak és mindenképpen kívánatosnak.

Végezetül említést kell tenni egy nem kizárólagos bolsevista jelenségről, ami sajnos ettől az újságírási módtól függetlenül máshol is föl-föl bukkan. Ez a **nívótlanság**. A legkirívóbb példáját ennek a Szabadkai Televízió Dalban mondom el című műsora szolgáltatja. Itt nem csak a műsorvezető modortalanságáról, kulturálatlanságáról kell szót ejteni, hanem sokkal inkább arról a mélyen elszomorító látványról,

amelyet a most szokásba jött, nem is nagyon olcsó mulatozásokon látni lehet. Arról, hogy a hagyományukat elfelejtett, nemzetudatukban sérült jugó-magyarok miként járnak a „kolo-csárdást.” A Magyar Szó egyik újságírója erről a következőket írja: „... Muskátlizene tölti be a meglehetősen nagy termet, és számottevő népség, jobbára már deresedő hajjal, járja a csárdást. Pardon: a vitatható szintű muskátlizenekar csárdást „játszik” ugyan, de több pár is tangót lejt, a többség pedig egymás kezét fogva kolo-szerű karikába verődik. Így járja a jobbra kettőt-balra kettőt, de kolo-ütemben: jó kilódulva. ... mit szólnának dédszüleink, ha látnák, hogy már kolo-szerűen járnak a csárdást? De még az utánuk következett nemzedék is elcsodálkozna, hiszen a régi lakodalmakban, párosbálokban, szüreti bálokban, de minden más táncmulatságon is csodálatos testmozgással járta a lassút és a frissest. Csizmája, cipője sarkát odaverve, kettesben meg négyesben, szép hangját szárnyra eresztve követte és rakta ki a szép magyar népdal és nóta ritmusát. Most meg túrós-fúrós zenére valami balkáni csárdást járnak? És mindezt a körzeti tévé órán át is közvetíti!? Közpénzből(!) így szórakoztatja a magyarságot.” A médiumainkban ezzel az igénytelenséggel sajnos lépten-nyomon találkozhatunk. Számunkra talán mégis a legveszélyesebb dolog a nyelvi igénytelenség, hisz az anyanyelv a nemzeti lét alapját jelenti, és annak romlása, pusztulása a megmaradásunkat veszélyezteti. „Nekünk a nyelvünk nagyobb kincs, mint a Földünk, mert régiebb, és akkor is él, amikor a Föld már nem a miénk. (Ez ránk mindenképp vonatkoztatható, hisz a föld már több mint 85 éve nem a miénk. A sz. m.) Nagyobb, mint a történelmünk, mert a történelem a nyelvben elfér, de a nyelv nem fér el a történelemben. Az egyetlen nemzeti vagyon, amelyből a szegény embernek is éppen annyi jut, mint a hercegnek. Leghűbb képünk, mert nem a nyelvünk olyan, mint mi, hanem mi vagyunk olyanok, mint a nyelvünk.” (Ravasz László református lelkész.) Ezzel szemben mégis az ellenkezője tapasztalható. Mert addig, amíg a meglévő (MNT) határozatok ellenére az Újvidéki Televízió Torontálvásárhely helyett Debrecsán rendezi a VIVÉ-t, a Magyar Szó a reklámoknál, gyászjelentéseknél stb. továbbra is Feketicset és Moravicát ír, valamint az Újvidéki és a Szabadkai rádió Moravicára küldi a zenés üdvözlőket, amíg a Szabadkai rádió riportere, álfi-gyelmességből, a hallgatók érzékenységére hivatkozva,

finoman nem helyesbíti a betelefonálók nyelvi hibáit, akik prikolicát, szungyerszőnyeget stb. cserélnének, ezzel szabad utat engedve a pongyolaságnak, és az elektronikus médiában jogerőre emelve a hibás, kevert beszédet, addig nem remélhetünk e téren jelentősebb változást. Az elektronikus médiában, az igényes beszéd és az erre való törekvés érdekében, végképp ideje lenne már követelményként elfogadtatni olyan szabályzatot, amely szerint a közvetlen nyilatkozat-tételre csak azok jogosultak, akik elfogadható módon beszélnek az anyanyelvüket. Akik erre képtelenek, azoknak a mondanivalóját, miként az idegen nyelven nyilatkozóval is teszik, az újságíró fordítsa le. Végül ideje lenne már véget vetni annak a bolsevista, álszent tudósítási módozatnak, amikor csak a nevükben „magyar” politikusok jogot formálnak a zavaros, magyartalan dadogásuk közvetítésére. Ezt később átvette a hatalmat kiszolgáló, a magyar szaknyelvet alig tudó, hisz csak a konyhai magyar nyelvet beszélő, hivatalból kinevezett „szakértői elit”, míg végül, ez a kevert, pongyola beszédmód általánosan elfogadott beszédstílussá vált. Ma már senki sem botránkozik meg azon, hogy a tévében, a rádióban jugó-magyarul beszél a megszólalók többsége. A nyelvünk romlása, illetve a rontása, amely épp az ilyen hozzáállás miatt jogerőt nyert, a megmaradásunkat veszélyezteti.

Reméljük, hogy a délvidéki magyar média mihamarabb leküzdí bolsevista csökevényeit, és az új munkaerők, az új szelek hatására, mindannyiunk örömére, a helyes, a megfelelő irányt választja majd.

